

Οι Ανθρωπιστικές Επιστήμες μέσα από τη ματιά των ακαδημαϊκών της Σχολής

Πανεπιστήμιο Κύπρου
Τμήμα Αγγλικών Σπουδών

Κλεάνθης Κ. Γκρόμαν
Αναπληρωτής Κοσμήτορας
Καθηγητής Βιολγλωσσολογίας

grohmann.kleanthes@ucy.ac.cy

22895194

Στο CAT Lab (Cyprus Acquisition Team) διεξάγουμε έρευνα με μικρά παιδιά στην Κύπρο για να διερευνήσουμε την κατάκτηση της κυπριακής ελληνικής, την επακόλουθη ανάπτυξη της ελληνικής γλώσσας και το πλούσιο πολυπολιτισμικό και πολυγλωσσικό περιβάλλον στο οποίο μεγαλώνουν

Συνέντευξη

Ποια η σημασία των ανθρωπιστικών επιστημών σήμερα;

Οι ανθρωπιστικές επιστήμες καλύπτουν πολλούς διαφορετικούς τομείς. Εστιάζοντας στη δική μου επιστήμη, τη γλωσσολογία, η σημασία τους αφορά την ουσία της ανθρώπινης φύσης, που μερικές φορές ονομάζεται «ανθρωπικότητα»: τη γλώσσα. Με άλλα λόγια, αυτό που κάνει τον homo sapiens μοναδικό ανάμεσα σε όλα τα πλάσματα της Γης είναι η έμφυτη ικανότητα για γλώσσα, η ικανότητα συνδυασμού λεξικο-δομικών πληροφοριών για τη δημιουργία προτάσεων η οποία αποδίδει «ένα ζεύγος ήχου και νοήματος», για να παραφράσω τον Αριστοτέλη. Η μελέτη της γλώσσας, είτε από θεωρητική είτε από πιο εφαρμοσμένη σκοπιά, είναι επομένως ένας σημαντικός τρόπος για να εξετάσουμε και να κατανοήσουμε την ανθρώπινη φύση. Στο Τμήμα Αγγλικών Σπουδών, προσφέρουμε στους φοιτητές και στις φοιτήτριές μας τα εργαλεία για να το κάνουν αυτό από όλες τις πλευρές: τη θεωρητική βάση της μελέτης της γλώσσας (γλωσσολογία), τα μεθοδολογικά εργαλεία για τη διδασκαλία της (TESOL), τις λογοτεχνικές δεξιότητες για τη μελέτη κειμένων (λογοτεχνία) και τους μηχανισμούς που κρύβονται πίσω από τη μετάβαση από τη μία γλώσσα στην άλλη (μετάφραση).

Ποιες προκλήσεις αντιμετωπίζουν;

Το προφανές πρόβλημα που ίσως κάποιος ακόμα παραβλέπει ονομάζεται «Γενετική Τεχνητή Νοημοσύνη» (GenAI). Ας το περιγράψω εν συντομία σε σχέση με τους/τις φοιτητές/τριες των ανθρωπιστικών επιστημών. Είναι λυπηρό ότι τις τελευταίες δύο δεκαετίες, οι φοιτητές/τριες διαβάζουν όλο και λιγότερο και αυτό είναι κάτι που μπορεί να παρατηρήσει κανείς πολύ εύκολα. Για ένα μεγάλο χρονικό διάστημα κατά τη διάρκεια των τελευταίων αυτών δύο δεκαετιών, οι φοιτητές/τριες πιθανώς βασίζονταν περισσότερο στην ανεύρεση πληροφοριών σε μηχανές αναζήτησης, συχνά χρησιμοποιώντας ακόμη και ιστότοπους για την εκπόνηση ακαδημαϊκών εργασιών. Τα τελευταία χρόνια εμφανίστηκε και η GenAI, το ChatGPT και τα άλλα παρόμοια AI chatbots.

Πανεπιστήμιο Κύπρου
Τμήμα Αγγλικών Σπουδών

Κλεάνθης Κ. Γκρόμαν
Αναπληρωτής Κοσμήτορας
Καθηγητής Βιογλωσσολογίας

Συνέντευξη

Αυτά τα μεγάλα γλωσσικά μοντέλα (LLM) προσφέρουν μια εντελώς νέα προοπτική. Ωστόσο, επειδή οι φοιτητές/τριες έχουν ξεχάσει να διαβάζουν και να σκέφτονται μόνοι/ες τους, έχουν χάσει την ανθεκτικότητα που απαιτείται για να χρησιμοποιούν τα LLM με έξυπνο τρόπο προς όφελός τους. Αντ' αυτού, συχνά βασίζονται τυφλά σε πολύ βασικές προτροπές (prompts) και στα αποτελέσματα αυτών των προτροπών χωρίς να έχουν μια σταθερή βάση γνώσεων με την οποία θα μπορούσαν να αξιολογήσουν αυτό που έχει δημιουργηθεί και να δουν τα πράγματα στη σωστή τους διάσταση. Εν κατακλείδι, αν αυτή η σύντομη περιγραφή είναι σε μεγάλο βαθμό σωστή, αυτό σημαίνει ότι οι σημερινοί φοιτητές και φοιτήτριες των ανθρωπιστικών επιστημών δεν διαβάζουν πια, δεν έχουν αναπτύξει τρόπους να σκέφτονται και βασίζονται σε ανακριβείς, ελλιπείς, ή ακόμα και άσχετες πληροφορίες που παράγει το GenAI χωρίς την ικανότητα να τις αξιολογήσουν.

Πού εστιάζεται η έρευνά σας και πώς μπορούμε να κατανοήσουμε τον κόσμο μας μέσα και από το ερευνητικό σας αντικείμενο;

Θα μπορούσε να πει κανείς ότι η έρευνά μου ασχολείται με μεγάλα ζητήματα, με προσέγγιση από πάνω προς τα κάτω από τη μία πλευρά, και ταυτόχρονα παρέχει υποστήριξη με προσέγγιση από κάτω προς τα πάνω για τοπικά ζητήματα. Πιο κάτω εξηγώ εν συντομία τι σημαίνει αυτό. Ο όρος «βιογλωσσολογία» χρησιμοποιείται συχνά για την εξερεύνηση των βιολογικών βάσεων της ανθρώπινης γλώσσας. Εδώ με απασχολεί η φύση της γνώσης της γλώσσας, η κατάκτησή της από βρέφη και μικρά παιδιά, η χρήση της, καθώς και η νευροβιολογική της εφαρμογή στον εγκέφαλο και η εξελικτική της εμφάνιση στο ανθρώπινο είδος. Αυτά είναι μεγάλα ερωτήματα, και οι απαντήσεις που έχουμε βρει στον τομέα αυτό διαφέρουν ως προς το εύρος και την επιτυχία τους. Με το ερευνητικό μου έργο προσπαθώ να συνεισφέρω ό,τι μπορώ. Συγκεκριμένα, στο CAT Lab (Cyprus Acquisition Team) διεξάγουμε έρευνα με μικρά παιδιά στην Κύπρο για να διερευνήσουμε την κατάκτηση της κυπριακής ελληνικής, την επακόλουθη ανάπτυξη της ελληνικής γλώσσας και το πλούσιο πολυπολιτισμικό και πολυγλωσσικό περιβάλλον στο οποίο μεγαλώνουν. Συνεργαζόμαστε επίσης με ομιλητές της κυπριακής ελληνικής ως γλώσσας κληρονομιάς, δηλαδή Ελληνοκύπριους που ζουν στη διασπορά και μπορεί να έχουν μεταναστεύσει πριν από αρκετές δεκαετίες ή να έχουν μεγαλώσει εκεί ως ομιλητές δεύτερης ή ακόμη και τρίτης γενιάς της (κυπριακής) ελληνικής.

Πανεπιστήμιο Κύπρου
Τμήμα Αγγλικών Σπουδών

Κλεάνθης Κ. Γκρόμαν

Αναπληρωτής Κοσμήτορας

Καθηγητής Βιολογισσολογίας

Συνέντευξη

Μία σημαντική διάσταση της έρευνάς σας και η σημασία της.

Θεωρώ ότι η έρευνα που διεξάγουμε στο CAT Lab είναι μία από τις κινητήριες δυνάμεις πίσω από την αυξανόμενη ευαισθητοποίηση σχετικά με την τοπική ποικιλία της ελληνικής γλώσσας, την οποία ονομάζουμε κυπριακή ελληνική. Όταν ανέφερα παραπάνω ότι οι άνθρωποι έχουν μια «έμφυτη ικανότητα για τη γλώσσα», αυτό που εννοώ είναι ότι κατακτούν τη μητρική τους γλώσσα σχεδόν ενστικτωδώς, δηλαδή σχετικά εύκολα, πολύ γρήγορα και χωρίς ρητή διδασκαλία — σε αντίθεση με την εκμάθηση μιας γλώσσας που κάνουμε αργότερα στη ζωή μας. Ένα κρίσιμο συστατικό αυτής της «φύσης» είναι η «ανατροφή»: το παιδί πρέπει να εκτίθεται σε πολλή χρήση της γλώσσας από φυσικούς ομιλητές. Τις περισσότερες φορές, αυτό προέρχεται από τη μητέρα (εξ ου και ο όρος «μητρική γλώσσα»), αλλά και από άλλα μέλη της οικογένειας και φίλους. Στην Κύπρο, η ελληνική γλώσσα που ομιλείται στο οικογενειακό περιβάλλον είναι συνήθως η τοπική ποικιλία, δηλαδή η κυπριακή ελληνική. Ως εκ τούτου, η κυπριακή ελληνική είναι η μητρική γλώσσα των περισσότερων Ελληνοκυπρίων. Η δουλειά μας έχει συμβάλει στην περιγραφή της κυπριακής ελληνικής όπως αυτή χρησιμοποιείται από τα μικρά παιδιά, έχει αναδείξει τις ιδιότητες της γραμματικής που είναι σημαντικές σε αυτό τον χώρο (σε αντίθεση με, για παράδειγμα, την Ελλάδα) και έχει δημιουργήσει μια βάση γνώσεων που μπορούν να χρησιμοποιήσουν οι ερευνητές/τριες στα διάφορα ερευνητικά του έργα. Επιπλέον, μια προφανής πρακτική συνέπεια της έρευνάς μας με μικρά παιδιά είναι ότι βοηθά στην ανάπτυξη εργαλείων για την αξιολόγηση των γλωσσικών τους γνώσεων και στην ανάπτυξη γλωσσικά κατάλληλων εργαλείων για τη διάγνωση καθυστέρησης λόγου ή ακόμη και τη διάγνωση αναπτυξιακής γλωσσικής διαταραχής. Τέτοια εργαλεία είναι πολύ σημαντικά για τους λογοθεραπευτές και το CAT Lab άνοιξε το δρόμο για τη δημιουργία και τη βελτιστοποίηση τέτοιων εργαλείων. Τέλος, αυτή η γραμμή έρευνας είναι επίσης σημαντική για την καλύτερη κατανόηση των γραμματικών ιδιοτήτων της γλώσσας όπως χρησιμοποιείται από τους ενήλικες· από θεωρητική άποψη αυτό συμβάλλει σε μια πληρέστερη περιγραφή των ιδιοτήτων και της ποικιλότητας που συναντάμε στις γλώσσες του κόσμου.